

Mange av Bob Dylans sanger er preget av apokalyptiske motiver. Presenter noen sentrale eksempler på slike sanger. Legg vekt på å få fram sammenhenger og/eller endringer over tid i bruken hans av disse motivene. Gjør rede for bakgrunnen (historisk, politisk, religiøs e.l.) for Dylans bruk av apokalyptiske motiver, og reflekter over hvilken rolle de spiller i diktningen hans.

1.0 Tre sanger med lignende budskap

Det er ikke akkurat mangel på bakgrunnsstoff når man begynner å gjøre research rundt Bob Dylan. Det viser at han er en verdsatt kunstner og at mange finner inspirasjon og mening, hos ham. Jeg valgte denne oppgaven fordi jeg ønsker å bli mer kjent med apokalypsetemaet og hvordan det kan brukes både litterært og musikalsk. Jeg har valgt 3 sanger fra tre forskjellige perioder i hans virke: "Let Me Die in My Footsteps"¹ fra 1962, "Slow Train"² fra 1979 og "Tempest"³ fra 2012, som jeg opplever har lignende budskap. De strekker seg over nesten hele hans karriere og er gode eksempler på apokalyptiske motiver. Jeg vil knytte disse til konteksten «den kalde krigens transformasjon fra felles skrekk til den moderne individualismens paradoks: forbruk og egenpromotering som avledning».

Aller først vil jeg klargjøre noen begreper som er nødvendig for løsning av denne oppgaven. Ordet apokalypse stammer fra gresk og betyr avsløring eller åpenbaring. Norsk Akademis ordbok beskriver det slik: "den siste dag, da (etter kristen lære) verden skal forgå og alle mennesker (levende og døde) dømmes."⁴ Den eldste fortellingen om endetiden finner vi i Daniels bok i GT, men profeten Johannes åpenbaring, skrevet omkring 90-95 e.Kr., er nok den mest kjente. Tiden før apokalypsen inntreffer – og ingen vet når – er en prøvelsens tid hvor det skal komme tegn på at endetiden er nær. Samtiden skal preges av naturkatastrofer, krig og sykdommer; alt er forutsagt i bibelen. Jesus vil komme tilbake og dømme levende og døde. Johannes åpenbaring er full av fantasifulle skapninger, symboler og utsagn som gjennom tidene er blitt brukt og tolket i alle kunstarter siden. Kristendommen er ikke alene om endetidstenkning, det er i tilstede også i andre religioner og i nyere tid.⁵

I kristen tradisjon er profeter de som oppfattes som talspersoner for Gud. Blant mye annet varsler de om verdens undergang. Dylan fikk raskt denne rollen, noe han aldri har blitt komfortabel med. Han insisterer på at hans kunst kommer fra andre kilder enn ham selv, og at

¹ Bob Dylan, "Let Me Die in My Footsteps".

² Bob Dylan, "Slow Train".

³ Bob Dylan, "Tempest".

⁴ Det Norske Akademi for Språk og Litteratur, *Norsk Akademis Ordbok*, URL

⁵ Islam og Zoroastrianisme f.eks., og hva med oppstyret rundt Maya-kalenderen som varslet verdens ende i 2012, eller mer aktuelt, Greta Thunberg som profet for klimaendringens destruksjon av planeten?

han nærmest er en slags postmann som bringer videre budskap han har mottatt annetstedsfra og at sangene finner ham, ikke omvendt.⁶ Uansett forblir sangene hans tolket som om de var levert av en profet.

2.0 En kort beskrivelse av sangene jeg har valgt.

Generelt baserer harmonikken hos Bob Dylan seg på den tonale kadens. Akkordene er for det meste i grunnstilling. "Let Me Die in My Footsteps"⁷ fra 1962, utgitt på albumet *The Bootleg Series, Vol 1-3: Rare & Unreleased 1961-1991* i 1991. På denne innspillingen er sangen 3:32 lang og går i Ass-dur. Den har 7 vers, alle med 6 linjer, hvorav de fire første har en AABB-rimstruktur, og de to siste linjene er alltid "Let me die in my footsteps / Before I go down under the ground"⁸, med unntak av siste vers, da "I" byttes ut med "you". Vokalen er akkompagnert av gitar. Populære artister og band på prog-/rockesfæren denne tiden⁹ er Elvis Presley, Johnny Cash, Ray Charles, Beach Boys, Jimi Hendrix, The Doors og veldig mange fler. The Rolling Stones og The Beatles ble dannet da. Men det var også en stor jazz- og folksfære. Der mange andre tok i bruk ny teknologi i musikken,¹⁰ holdt Dylan seg til en mindre bråkete, akustisk folk/visestil.

"Slow Train"¹¹ fra 1979, på albumet *Slow Train Coming*. Den er 5:59 lang, og går i A-moll. Den har også 7 vers, alle med 6 linjer, og den siste linjen er alltid "There's a slow, slow train comin' up around the bend"¹². Rimstrukturen ligner på XABBAX, men den er ikke strengt holdt. Stilen lener seg på funk-rock. Låten har standard oppsett (trommer, bass, gitar og keyboard) og vokal med korister og messingblåsere. I 1978 blir filmen "Saturday Night Fever" uhyre populær, med påfølgende discodilla. Bee Gee's, The Village People, ABBA, Queen og Boney M er eksempler på band som gjør det stort på slutten av 70-tallet. Dylans musikk har fortsatt det samme "fingeravtrykket" som før, men han har utviklet seg både musikalsk og tekstlig.

"Tempest" fra 2012, på albumet *Tempest*, er Dylans nest lengste sang: 14 minutter og hele 45 vers¹³. Låten går i G-dur og har stort sett en ABAB-rimstruktur. Den har standard oppsett med steelgitar og vokal. Når vi kommer over på 2010-tallet er alle kjente mønstre for

⁶ Robert W. Kvalvaag, "Profeten som ikke ville være profet", s. 130.

⁷ Bob Dylan, "Let Me Die in My Footsteps".

⁸ Bob Dylan, "Let Me Die in My Footsteps".

⁹ Jeg forholder meg til det amerikanske platemarkedet.

¹⁰ El-gitaren Fender Stratocaster ble populær i tiåret før, og synthesizerne begynte å komme utover 60-tallet.

¹¹ Bob Dylan, "Slow Train".

¹² Bob Dylan, "Let Me Die in My Footsteps".

¹³ Jeg kommer tilbake med nærmere beskrivelse av sangens struktur i slutten av oppgaven.

musikkproduksjon og -konsum totalt endret. Nesten ingen kjøper lenger fysiske eksemplarer av musikken, men streamer det direkte til mobile enheter. Det er blitt vanlig å være veldig mange som arbeider på samme låt, og de er ofte satt sammen etter databaserte algoritmer for hvilke låter som selger godt for tiden. 2010-tallet er tiden for de store divaene: Lady Gaga, Adele, Rihanna og Madonna. Ellers består musikkutvalget av rap, elektronisk dansemusikk og veldig mange obskure nisjesjangre. Dylan fastholder på sin stil, som nå oser autensitet og inderlighet i forhold til konkurrentene.

3.0 Bakgrunnen for motivene og rollen det spiller i Dylans diktning.

Helt fra debuten har Dylan brukt bibeltekster, -figurer og -temaer i sine tekster. Jeg opplever Dylan både som synkron og diakron. Han utdyper disse (og selvsagt mange andre) temaene jevnlig og grundig. Han kommer stadig tilbake til dem og utvikler dem.

3.1 "Let Me Die in My Footsteps"

Mellom første og siste sang som jeg har valgt skiller det 50 år. Den første ble skrevet relativt tett på at Dylan flyttet til New York i 1961 og fikk kontakt med folk-miljøet. Han reiste til sørstatene på turné og møtte andre kunstnere og mennesker som inspirerte ham til å skrive om urettferdighet, sosial uro, krig og vold.¹⁴ Han opptrådte under borgerrettsdemonstrasjonen i forbindelse med Martin Luther Kings berømte tale i Washington og fikk straks en slags rolle som profet eller politisk redskap, noe han selv mange ganger har sagt at han ikke ønsker å være.¹⁵ Selv om det strides litt om hvor politisk bevisst Dylan egentlig har vært og er, så er det på det rene at han både har blitt påvirket av sin samtid, og samtiden har blitt påvirket av ham.

60-tallet var et turbulent tiår globalt sett. All arven og traumene etter andre verdenskrig, koreakrigen og starten på vietnamkrigen ga inntrykk av at verden aldri kunne bli fredelig. Den kalde krigen med våpenkappløp på begge sider – Sovjetunionen og Cuba på den ene siden og USA på den andre, fikk et faretruende punkt akkurat i 1962, da Cubakrisen, om den ikke hadde blitt løst, kunne ha endt med atomkrig. Invasjonen i Grisebukta i 1961 var forløperne til krisen. Berlinmuren ble bygget i 1961. At folk tenkte at enden er nær og bekymret seg for beskyttelse mot effektene av verdens konflikter er ikke så underlig. Men når Kennedy annonserer månelandingsambisjonene skaper dette ny solidaritet og fremtidstro.

¹⁴ Håvard Rem, "That's Where You Belong", s. 60-62

¹⁵ Fredrik Wandrup, "Representant og protestant", s. 18

Musikalsk holder Dylan seg tidlig på 60-tallet mest innenfor tradisjonen spirituals, blues og Woodie Guthrie-materiale. Han oppleves som en slags folkekulturell samfunnskritiker. Jeg vet ikke om Cubakrisen hadde hendt enda da Dylan skrev "Let Me Die in My Footsteps"¹⁶, men forløpet til den og den kalde krigen påvirket alle. Sangen kritiserer etableringen av bomberom: "I will not go down under the ground / 'Cause somebody tells me that death's comin' 'round"¹⁷ og luftvernøvelser som gjør menneskene så angstfulte at de glemmer å leve, bare venter på katastrofen og lærer seg å dø.¹⁸ Dylan opptrer, på samme måte som Jesus, som profet i andre vers: "There's been rumors of war and wars that have been / The meaning of life has been lost in the wind / And some people thinkin' that the end is close by / 'Stead of learnin' to live they are learnin' to die"¹⁹. I Jesu tale om de tider som skal komme sier han: "Dere skal høre om kriger, og det skal gå rykter om krig. Se da til at dere ikke lar dere skremme! For dette må skje, men ennå er ikke enden kommet" (Matt 24:6). Tidlig på 60-tallet var det generell stor frykt for særlig atomkrig, og påfølgende utslettelse, og det er dette Dylan viser til med disse linjene. I fjerde vers tar han nok en gang profetrollen og ber Gud hjelpe ham med å la folk høre hans svake stemme. Hvis jeg forstår Dylan rett når jeg leser hele teksten, mener han at vi ikke skal la oss kue av frykten for katastrofen, fordi de som preker apokalypse stadig viser seg å ta feil. Det finnes selvsagt mye man kan bekymre seg for i en moderne verden, men det å være i live betyr at vi må forsøke å glede oss over livet mens vi har det. Jeg opplever Dylans alle apokalyptiske tekster som et varsel, et "Memento Mori" - husk at du skal dø – slik at du kan leve godt mens du gjør det.

3.2 "Slow Train"

Når Dylan skriver "Slow Train"²⁰ i 1979 slikker USA fortsatt sine sår etter Watergate-skandalen. Kommunistene har overtatt Vietnam, Laos og Kambodsja, Mao Zedong er død, det har vært militærkupp i Argentina, Israel invaderer Libanon, Margareth Thatcher blir statsminister, Ayatolla Khomeini styrter Sjahan av Iran. Folk er splittet: noen blir politisk aktive og går i protesttog mens andre danser disco og snorter kokain²¹. Det er slitsomt å være redd lenge, og det kan være en grunn til at folk lar seg avlede av denne tidens populærkulturs

¹⁶ Bob Dylan, "Let Me Die in My Footsteps".

¹⁷ Bob Dylan, "Let Me Die in My Footsteps".

¹⁸ Kvalvaag, "Profeten som ikke ville være profet", s. 128.

¹⁹ Bob Dylan, "Let Me Die in My Footsteps".

²⁰ Bob Dylan, "Slow Train".

²¹ De samme menneskene kan selvsagt gjøre begge deler, men dette viser et skille mellom fellesskapets kamp og individets hedonistiske tilbøyelser.

glatte overflate. Discokulturen blir ett av mange symbol på hvordan en hedonistisk, egoistisk livsstil blir løftet opp som noe positivt og som en reaksjon på langvarige samfunnstraumer. Dylan har fulgt en vei som virker naturlig for ham og blitt en omvendt kristen. Han har modnet som artist, studert bibelen inngående og fått en dypere forståelse for kristen og jødisk tradisjon. Man kan se det på variasjonen, bredden og dybden i måten han anvender bibelen på for å tolke verden og livet.²² Han blir mer personlig i tekstene sine, som får en enda sterkere religiøs kraft, helt over i parafrase. Det er tydelig at han identifiserer seg med Kristus.²³

Toget har en lang tradisjon innen amerikansk folkemusikk og gospel som symbol på apokalypsens fire ryttere. Det kommer, i sangen riktignok sakte, og ingen har rutetabellen, så vi vet ikke når det kommer – representerer Guds dom over menneskene. Dylan lener seg blant annet på låten "This Train"²⁴, som han selv har spilt og som finnes på Dylans "bibel", nemlig Woodie Guthries *Bound for Glory* (1943).²⁵

"Ever since the first locomotive whistle split the quiet air of the South and the black engine thundered down the rails, snorting steam and fire like the horses of the Apocalypse, the righteous have been 'buying tickets on the snow-white heavenly express for glory.' For the gambler, the back-biter, the crap-shooter, and other back sliding sinners, the Black Diamond Express, manned by Satan, was booked and bound for the lower regions."²⁶

Dylan benytter seg av togmotivet flere ganger; *Train of Love*²⁷, "Train-A-travellin'" (1968)²⁸, "Where Are You Tonight? (Journey Through Dark Heat)"²⁹ m.fl., som også mange andre har gjort, hvilket tyder på at motivet gir gjenklang hos mange.³⁰

Dylan starter "Slow Train" deprimert og full av avsky, undrende på hvordan det går med hans venner eller medreisende på livets vei. Har de forstått hva det koster dem å ikke ha oppgitt sine "jordlige prinsipper" eller levemåter, når toget kommer langsomt rundt svingen på dommens dag. Gjennom de kommende versene benytter han anledningen til å refse seg selv, verdensledere, OPEC, og annet han mener er feil med verden. Når jeg sammenligner vers 5 med Jesu taler om de tider som skal komme: "Mange falske profeter skal stå fram og føre mange vill (Matt 24:11)" og vers 6 med: "Folk skal reise seg mot folk og rike mot rike, og det skal være hungersnød og jordskjelv mange steder (Matt 24:7)", så ser jeg et klart

²² Reidar Aasgaard, "Med Bibel i Babel", s. 150.

²³ Reidar Aasgaard, "Med Bibel i Babel", 150-151.

²⁴ Trad.

²⁵ Gisle Selnes, "Bob Dylan's Conversions: The "Gospel Years" as Symptom and Transition", s. 16

²⁶ Alan Lomax, *The Folk Songs of North America in The English Language*, s. 467.

²⁷ Bob Dylan, *Train of Love*.

²⁸ Jeg er usikker på albumet, det er ikke oppgitt på www.bobdylan.com

²⁹ Bob Dylan, "Where are you tonight".

³⁰ Gisle Selnes, "Bob Dylan's Conversions: The "Gospel Years" s. 167.

profetisk-apokalyptisk bilde. Dylan advarer mot falske profeter, hatere, bløffmakere m.fl. og mener den broderlige kjærligheten er gått tapt i all den egoistiske ambisjonen. Slikt er tegn på at dommedagstoget nærmer seg. Jeg kunne ha gått enda mer i dybden i denne teksten, men jeg anser at togmotivet er så sterkt og spiller så godt på lag med resten av teksten som en advarsel, og velger derfor heller å bruke mer plass på den neste teksten fordi den er så lang.

3.3 "Tempest"

Da de Al-Qaida-kaprede flyene smadret inn i tvillingtårnene i New York³¹, 11. september 2001 forandret det verden. Det er vanskelig å overdrive de menneskelige og økonomiske effektene av angrepet. Og noe av det tristeste er at terroristene lyktes med å øke kløften mellom folk og nasjoner og at kampen mot rasisme er satt langt tilbake. Ingen vet vel med sikkerhet hvor mange menneskeliv som har gått tapt i kriger og konflikter som har oppstått etterpå. Verden har fått nye dikatorer og despoter som ledere, og mange synes det er helt i orden. På grunn av den helt konkrete terrorfaren har vi alle måttet godta en hverdag med overvåking og økte sikkerhetstiltak på bekostning av vår frihet. Finanskrisen i 2008 var en boble som sprakk og dro med seg mye av middelklassen i USA. Det skjedde fordi myndigheter over mye av verden har deregulert bankvesenets regler, noe som har resultert i at gapet mellom de stadig flere fattige og de ganske få rike kanskje aldri har vært større enn i dag. Dette synes ekstra godt i USA der folks sikkerhetsnett er et annet enn vi er kjent med i Norge. Om jeg skal tolke USA slik jeg opplever det fra mine venner som bor der, sosiale media, nyheter og kunstverden³², så gjør alt dette at harde tider blir verre, og harde tider gjør noe med mennesker. De skaper grobunn for og spredning av frykt og hat; man forsøker å finne mening og plassere skyld et sted. Noen få finner mening ved å skape ytterligere terror og begå massedrap.³³ Det er til slutt umulig å orke å ta alt inn over seg og vite hva man selv kan gjøre. Det gjør at mange, meg selv inkludert, trekker oss vekk fra alt som gjør vondt og lar oss avlede. Det er en ond spiral som virker umulig å stanse.

Når Dylan skriver "Tempest", lever han i en verden hvor individer og folkeslag dreper hverandre av forrykt ideologi, samtidig som man kan bli rik og berømt for å være en Instagram-influencer eller ha sex på reality-tv. Moderne mammonisme³⁴ er når finansfolk og kredittkortselskap blir søkkrike fordi folk impulshandler produkter de ikke trenger for penger

³¹ Og i Pentagonbygningen i Virginia og ble kræsjet i åkeren i Stonycreek Township, Pennsylvania.

³² Som film og tv-serier, musikk, teater, billedkunst, litteratur m.m.

³³ Vi er jo ikke forskånet fra denne type reaksjon her hjemme heller, jfr. 22. juli 2011.

³⁴ Et begrep jeg fant hos Kvalvaag, R. W., "The *Titanic* sails at dawn': Bob Dylan, 'Tempest', and the Apocalyptic Imagination.", s. 63.

de ikke har. Folk konsumerer også hverandre på en ny måte: det ligger en ny type press på folk flest for å vise frem sin mest glansede side på for eksempel FaceBook. Algoritmene på nettet lukker oss inne i avgrensede sub-verdener, som gjør oss metafysisk ensomme, redde, feilinformerte og dårligere rustet til å være fornuftige. Fake news og hatkriminalitet er intet nytt, men det nye er at ekstremisme har nådd en slags aksept hos folk flest på utrolig kort tid. Jeg tror Dylans sanger, særlig de med apokalyptisk preg, er en reaksjon på slikt jeg har nevnt her. Han ønsker å vekke oss opp fra våre kvasi-solipsistiske elektronisk tilrettelagte besettelser og få oss til å tenke og gjøre noe med livene våre og ta vare på verden og hverandre. "Han tar utgangspunkt i *Titanics* forlis, men det viser seg at *Titanic* er en metafor, som peker på noe langt større enn selve katastrofen i 1912."³⁵ Vår adferd er vår Titanic. Derfor skriver han "Tempest" tror jeg.

Denne 14 minutter lange sangen har 45 vers, og kan deles inn i fire deler, både tematisk og fordi i vers 6, 17, 38 og 45 opptrer en figur: "Vaktmannen" (The Watchman). Jeg tenker at Dylan selv har fulgt kallet og tatt rollen som vaktmannen (Esek 33:7) som skal advare folk. Men vaktmannen sover og drømmer en apokalyptisk handling. Han våkner ikke og ser etter isberg.³⁶ Disse Watchman-versene etterfølges av et instrumentalt brekk. Det må også nevnes at Dylans "Tempest" har mye til felles med "The Titanic" av The Carter Family.³⁷ Dette er første gang Dylan bruker ordet "tempest", som betyr en voldsom storm. I King James-versjonen av bibelen³⁸ viser det både til et naturfenomen: "But the Lord sent out a great wind into the sea, and there was a mighty tempest in the sea, so that the ship was like to be broken" (Jona 1:4) og teofani – Gud viser seg: «You will be visited by the Lord of hosts, with thunder and earthquake and great noise, with whirlwind and tempest, and the flame of devuoring fire» (Jes 29:6). I denne sangen er det et vell av apokalyptiske motiv, og jeg må dessverre velge bare noen.

Første del, vers 1-6, er helt fri fra stormer. Der settes handlingen opp og det høres ut som alt er fryd og gammen. Vi vet fra vitneforklaringer at det var unaturlig blikkstilte på havet før skipet traff isberget. Folk var mest opptatt av å hygge seg, slik de ifølge Jesus var før den store flommen:

"Som i Noahs dager, slik skal det være når Menneskesønnen kommer. For i tiden før storflommen spiste og drakk de, giftet seg og giftet bort, helt til den dagen Noah gikk inn i arken, og de skjønnte

³⁵ Kvalvaag, R. W., "The *Titanic* sails at dawn': Bob Dylan, 'Tempest', and the Apocalyptic Imagination, s. 47.

³⁶ Kvalvaag, R. W., "The *Titanic* sails at dawn': Bob Dylan, 'Tempest', and the Apocalyptic Imagination, s. 61.

³⁷ Og mange andre band, for Titanic-temaet var populært langt opp mot 50-tallet. Det å skrive en virkelig bra sang om Titanic, var en slags test man måtte bestå som musiker.

³⁸ Dylan bruker King James versjon av bibelen.

ingenting før flommen kom og tok dem alle. Slik skal det være når Menneskesønnen kommer." (Matt 24:37-38)

Ingen ante noe om den kommende katastrofen. De rike navigerer både livet generelt og konkret det sosiale underveis på denne skjebnesvangre reisen med en selvfølgelig berettigelse og skjødesløshet. De tror at ingenting kan hende dem, og de fleste som overlevde tilhørte jo også overklassen, men den endelige skjebnen og dommen slipper ingen unna. "All the lords and ladies / Heading for their eternal home"³⁹. *Eternal home* kan tolkes både som at de bare skulle flytte til USA, samtidig som ordet *eternal* gir det en klang av det hinsidige.

I annen del, vers 7-17, begynner det å handle om undergangen. Her nevnes "Leo" for første gang, Dylan mener her Leonardo DiCaprios karakter i filmen *Titanic*.⁴⁰ I vers 11 kommer ordet *whirlwind*⁴¹. Da handler ikke lenger sangen bare om Titanic, men trer ut av en spesifikk tid og blir flertemporal. En veksling mellom nåtid og det uendelige er vesentlige karaktertrekk i apokalyptisk litteratur.⁴² Virveldinden har en oppgave: "Når storm farer forbi, blir den urettferdige borte, men den rettferdige har en grunnvoll som varer" (Ordsp 10:25). Og Guds straff er hard: "Men Herren kastet en mektig vind ned over havet, og stormen ble så sterk at skipet holdt på å bli knust." (Jona 1:4). Vers 12 lyder slik: "The ship was going under / The universe opened wide / The roll was called up yonder / The angels turned aside"⁴³. Så idet skipet (i betydningen verden) er i ferd med å gå under, åpnes universet og det tas navneopprop (*Roll call*, som også er en referanse til livets bok i åpenbaringen 17:18) fra avstand (*yonder*), og englene trer tilside - noe de gjør fordi de vanligvis skjuler Gud. Nå viser han seg og er klar til aksjon. I vers 16 blir forhenget revet i stykker. Dette er en klar henvisning til dette apokalyptiske bildet, som skjer når Jesus dør: "Da revnet forhenget i tempelet i to, fra øverst til nederst. Jorden skalv, og klippene slo sprekker." (Matt 27:51). Det er Gud som gjør dette.

I tredje del, vers 18-38, beskrives menneskers natur. Noen tenker bare på seg selv, andre prøver å redde andre. Vi møter en del personer: Wellington, Calvin, Blake og Wilson, Davey (en bordellvert), Jim Dandy, en biskop, og så Leo igjen. Disse referansene plasserer Dylans tekst i en bred teologisk og litterær kontekst.⁴⁴ I vers 26 underbygger Dylan at dette

³⁹ Bob Dylan, "Tempest".

⁴⁰ *Titanic*, DVD

⁴¹ Et søk på ordet "whirlwind" i www.kingjamesbibleonline.org gir 27 treff, og mange av de gir mening sett sammen med denne sangteksten.

⁴² McGinn, B. "Early Apocalypticism: the Ongoing Debate", s. 11.

⁴³ Bob Dylan, "Tempest".

⁴⁴ Kvalvaag, R. W. "The *Titanic* sails at dawn': Bob Dylan, 'Tempest', and the Apocalyptic Imagination," s. 84.

handler om apokalyptikk. Vi finner linjen: "Brother rose up against brother"⁴⁵ som er et av varslene fra Jesus om hva som skal skje før dommedag: "Bror skal sende bror i døden, og en far sitt barn, og barn skal reise seg mot foreldre og volde deres død." (Mark 13:12) I samme vers henvises det også til middelalderens "Danse Makabre"-tradisjon. I stedet for å redde andre, blir biskopen åndelig. Han snur seg bort fra de som dør og vender blikket mot himmelen: "the poor are yours to feed". En tydelig ansvarsfraskrivelse uten hverken tro eller empati.

Den siste delen, vers 39-45, handler om fullførelsen av katastrofen og et oppgjør. En slags ny himmel og en ny jord. Vers 41 er et nøkkelvers for å forstå hva sangen dreier seg om. Kapteinen (fra vers 39, og i filmen) leser fra Åpenbaringens bok om hva som vil skje etter dommedag: Det åndelige Babylon vil spre seg over jorden. Etter at de rettferdige hellige er samlet, vil Babylons fall bli sørget over av hennes tilhengere. Satan vil bli bundet, tusenårsriket vil begynne, og Kristus vil personlig regjere på den nye jorden (ingen templer trengs derfor, for Gud er der personlig). De døde vil bli dømt, kastes i en elv av ild. Jorden vil få sin celestiale herlighet.

4.0 Dylan som temperaturmåler på samfunnet

Det har selvfølgelig skjedd mye positivt i alle disse årene også, men siden temaet var apokalyptikk, så har jeg ignorert det i denne oppgaven. I og med Bob Dylans (1941-) lange karriere og brede og dype temavalg, med hans meget personlige, autentiske og unike tilnærming, er han for meg en slags temperaturmåler på særlig det amerikanske samfunnet i alle fall de siste 70 år. Han er inspirert av ulike kunstarter og -utøvere lenge før sin egen tid⁴⁶ og både musikk og tekster bærer preg av dette. Det er en kjent sak at Dylan ble omvendt på slutten av 70-tallet, og at det derfor er enkelt å tenke at musikken hans fikk religiøst innhold først etter det. Men for meg, som ikke har kjent Dylan så godt før dette kurset, var det overraskende å se at temaene alltid har vært tilstede i sangene hans. De apokalyptiske motivene har han benyttet gjennom hele karrieren på ulike måter, og det viser at det betyr mye for ham og at han kan mye om det. Han skaper interessante bilder og mange lag av mening; mye er også basert på andre kilder. Dette har skapt en stor utfordring for meg å begrense oppgaven. Et luksusproblem kanskje, men det er rett og slett er for mye å ta av.

⁴⁵ Bob Dylan, "Tempest".

⁴⁶ Som f.eks. Woodie Guthrie (1912-1967), Hank Williams (1923-1953), Allen Ginsberg (1926-1997), Edgar Allan Poe (1809-1849), Homer m.fl.

LITTERATURLISTE

- Det Norske Akademi for Språk og Litteratur, "Norsk Akademis Ordbok", besøkt 02.12.19, <https://www.naob.no/ordbok/dommedag?elementRefid=52858372>.
- Dylan, Bob, "Let Me Die in My Footsteps", spor 7 på: Bob Dylan, *The Bootleg Series, Vol 1-3: Rare & Unreleased 1961-1991*. Columbia Records, 1991.
- Dylan, Bob, "Slow Train", spor 4 på: Bob Dylan, *Slow Train Coming*. Columbia Records, 2003. Opprinnelig utgitt i 1979.
- Dylan, Bob, "Tempest", spor 9 på: Bob Dylan, *Tempest*. Columbia Records, 2012.
- Dylan, Bob, *Times They Are A-Changin'*, Columbia Records, 1963.
- Bob Dylan, *Train of Love*, Columbia Records, 2001.
- Kvalvaag, Robert W., "Profeten som ikke ville være profet", 126-144, i: *Bob Dylan: Mannen, myten og musikken*, red. av Pål Ketil Botvar, Robert W. Kvalvaag og Reidar Aasgaard. Oslo: Dreyers Forlag, 2011.
- Kvalvaag, Robert W., Winje, Geir, "Introduction", 7-15, i: *A God of Time and Space*, Andersen, Anders Thyrring, Botvar, Pål Ketil, Kvalvaag, Robert W., Myhr, Petter Fiskum, Selnes, Gisle (et al.), red. av Robert W. Kvalvaag, Geir Winje, Oslo: Cappelen Damm Akademisk/NOASP, 2019.
- Kvalvaag, R. W., "The *Titanic* sails at dawn": Bob Dylan, 'Tempest', and the Apocalyptic Imagination.", i R. W. Kvalvaag & G. Winje (red.), *A God of Time and Space: New Perspectives on Bob Dylan and Religion*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 47-90.
- Lomax, Alan, *The Folk Songs of North America in The English Language*, USA, New York: Doubleday & Company, Inc, 1960
- McGinn, B. "Early Apocalypticism: the Ongoing Debate", iC. A. Patrides & J. Wittreich, (Eds.), *The Apocalypse in English Renaissance Thought and Literature*, s. 2-39. USA, Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Rem, Håvard, "That's Where You Belong", 59-71, i: *Bob Dylan: Mannen, myten og musikken*, red. av Pål Ketil Botvar, Robert W. Kvalvaag og Reidar Aasgaard, Oslo: Dreyers Forlag, 2011.
- Selnes, Geir, "'The Titanic sails at dawn': Bob Dylan, 'Tempest', and the Apocalyptic Imagination", 47-90, i: *A God of Time and Space*, Andersen, Anders Thyrring, Botvar, Pål Ketil, Kvalvaag, Robert W., Myhr, Petter Fiskum, Selnes, Gisle (et al.), red. av Robert W. Kvalvaag, Geir Winje, Oslo: Cappelen Damm Akademisk/NOASP, 2019.
- Titanic*, DVD, Cameron, James. 20th Century Fox International and Paramount Pictures, 1997.

Wandrup, Fredrik "Representant og protestant", 14-31, i: *Bob Dylan: Mannen, myten og musikken*, red. av Pål Ketil Botvar, Robert W. Kvalvaag og Reidar Aasgaard, Oslo: Dreyers Forlag, 2011.

Aasgaard, Reidar "Med Bibel i Babel", 145-165, i: *Bob Dylan: Mannen, myten og musikken*, red. av Pål Ketil Botvar, Robert W. Kvalvaag og Reidar Aasgaard, Oslo: Dreyers Forlag, 2011.